

ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТНИХ РУБРИК (II)

Наукова бібліотека НаУКМА

Оксана Бруй

Квітень 2007

IV. ТИПИ ЗАГОЛОВКІВ ТА ПІДЗАГОЛОВКІВ

✘ Прості іменники

- + Собаки
- + Тварини

✘ Іменник з прикметником

- + Таємні ордени
- + Вища освіта
- + Бібліотеки, юнацькі

✘ Іменник з прикладкою

- + Жінки-космонавти

IV. ТИПИ ЗАГОЛОВКІВ ТА ПІДЗАГОЛОВКІВ

✘ Словосполучення із прийменником

- + Тварини в літературі
- + Тварини в міфології
- + Жінки в літературі
- + Податок на землю
- + Різьблення по дереву
- + Зв'язки з громадськістю

✘ Комплексні фрази

- + Діти з особливими потребами
- + Бібліотеки для людей з особливими потребами

IV. ТИПИ ЗАГОЛОВКІВ ТА ПІДЗАГОЛОВКІВ

Фрази із сполучниками “і”, “та”

- ✘ Сполучник “і” виражає взаємовідносини
 - + Діти і тварини
 - + Батьки і діти
- ✘ Сполучник “та” - близькі поняття, що часто вживаються разом
 - + Мова та стиль
 - + Критика та аналіз
 - + Документи та матеріали

IV. ТИПИ ЗАГОЛОВКІВ ТА ПІДЗАГОЛОВКІВ

З реляторами (уточненнями) для:

- × **Омонімів**
 - + Спори (Ботаніка)
 - + Спори (Цивільне право)

- × **Неоднозначних виразів**
 - + Команда озимого покоління (Виборчий блок)

- × **Власних назв, географічних назв**
 - + Java (Мова програмування)
 - + Титанік (Корабель)
 - + Карпати (Гори)
 - + Київ (Україна)

- ×

- × **Поняття, що розглядаються в різних галузях знань**
 - + Час (Філософія)
 - + Час (Фізика)

IV. ТИПИ ЗАГОЛОВКІВ ТА ПІДЗАГОЛОВКІВ

- ✘ Фрази зі зміненим порядком слів (інвертовані)
 - + Кулінарія, китайська
 - + Мистецтво, давнє
 - + Транзитні перевезення, міжнародні

- ✘ Фрази із прямим порядком слів
 - + Українська література
 - + Японська література

IV. ТИПИ ЗАГОЛОВКІВ ТА ПІДЗАГОЛОВКІВ

- ✘ Фрази, що містять перелік пов'язаних між собою двох термінів плюс «і т.п.»
 - + Анотації, резюме і т.п.
 - + Афоризми, цитати і т.п.

- ✘ Фрази, що є комбінацією чи модифікацією всього, про що було сказано вище
 - + Реєстрація народжень і т.п. (Канонічне право)

V. СИНТАКСИС ПРЕДМЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ

ІМЕННИКИ

✘ Іменники, які є об'єктами чи класами осіб вживаються в множині.

✘ ПРИКЛАДИ

650 #4 \$a Вакцини.

650 #4 \$a Робітники.

650 #4 \$a Фізики.

650 #4 \$a Учені.

ІМЕННИКИ

✘ Іменники які є абстрактними поняттями вживаються в однині.

✘ ПРИКЛАДИ

650 #4 \$а Багатство.

650 #4 \$а Багатомовність.

650 #4 \$а Вакцинація.

ІМЕННИКИ

- ✘ Назви окремих видів тварин чи рослин у біології, як правило, вживаються в однині
- ✘ Назви вищого порядку (родів, класів) - у множині.

- ✘ ПРИКЛАДИ

Білоголовий орлан.

але

Орли.

ІМЕННИКИ

- ✘ Назви домашніх тварин пишуться у множині, навіть якщо це назва виду
- ✘ Породи та різновидності домашніх тварин – у однині.

- ✘ ПРИКЛАДИ

650 #4 \$a Собаки.

але

650 #4 \$a Пудель

650 #4 \$a Бультер'єр.

СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ІЗ ЗАЛЕЖНИМ СЛОВОМ-ПРИКЛАДКОЮ (ІМЕННИК-ПРИКЛАДКА)

- ✘ Заголовки, що позначають професію чи рід занять певного класу осіб виражаються іменниками із залежним словом-прикладкою, що пишуться через дефіс.
- ✘ ПРИКЛАДИ
 - Жінки-філософи.
 - Вчителі-фізики.
 - Художники-пейзажисти.

СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ТИПУ ІМЕННИК З ПРИКМЕТНИКОМ (ПРИКМЕТНИКАМИ)

- ✘ 650 #4 \$a Багатомірний аналіз.
- ✘ 650 #4 \$a Валовий національний продукт.
- ✘ 650 #4 \$a Важка атлетика.
- ✘ 650 #4 \$a Енергетичні ресурси.
- ✘ 650 #4 \$a Таємні ордени.
- ✘ 650 #4 \$a Філософія, українська.
- ✘ 650 #4 \$a Перша невідкладна допомога.
- ✘ 650 #4 \$a Транзитні польоти, міжнародні.

ФРАЗИ ІЗ СПОЛУЧНИКАМИ «І» ТА «ТА»

- ✘ Такі фрази складаються із двох або і більше іменників, з уточненням чи без, що поєднуються сполучниками.

ФРАЗИ ІЗ СПОЛУЧНИКАМИ «І» ТА «ТА»

× Виражають:

- + 1) взаємовідносини між двома рівнозначними предметами. Зокрема, коли у творі розглядаються два незалежні одне від одного поняття чи предмети, як вони взаємодіють чи впливають один на одного і при цьому жоден із них не є частиною іншого, тоді заголовок вимагає сполучника «і»:

× ПРИКЛАДИ

650 #4 \$a Бібліотеки і суспільство.

650 #4 \$a Жінки і література.

650 #4 \$a Природа і культура.

650 #4 \$a Література і антропологія.

ФРАЗИ ІЗ СПОЛУЧНИКАМИ «І» ТА «ТА»

✘ Виражають:

+ 2) поєднання двох понять наскільки близьких, що вони часто вживаються разом. Тоді заголовок вимагає сполучника «та»:

✘ ПРИКЛАДИ

650 #4 \$a Документи та матеріали.

650 #4 \$a Політика та управління.

650 #4 \$a Мова та стиль.

650 #4 \$a Критика та аналіз.

ФРАЗИ ІЗ ПРИЙМЕННИКОМ

- ✘ Вживаються для вираження комплексних відносин між поняттями, які не можуть бути виражені фразами із сполучником, або ж для вираження понять, що є усталеними фразами.
- ✘ ПРИКЛАДИ
 - 650 #4 \$a Жінки в мистецтві.
 - 650 #4 \$a Спорт у мистецтві.
 - 650 #4 \$a Різьблення по дереву.
 - 650 #4 \$a Податок на додану вартість.

ФРАЗИ ІЗ ПРИЙМЕННИКОМ «ЯК»

- ✘ Якщо потрібно показати безпосереднє застосування предмета чи форми в якості чогось
- ✘ ПРИКЛАДИ
 - 650 #4 \$a Алкоголь як пальне.
 - 650 #4 \$a Комахи як домашні тварини.
- ✘ Коли певний клас осіб займається чимось у іншій галузі
- ✘ ПРИКЛАДИ
 - 650 #4 \$a Фізики як музиканти.
 - 650 #4 \$a Письменники як викладачі.

ФРАЗИ ІЗ ПРИЙМЕННИКАМИ «В», «У»

- ✘ Спеціальне застосування, використання, відображення чого-небудь у якійсь галузі, області.
- ✘ ПРИКЛАДИ
 - 650 #4 \$a Музика в рекламі.
 - 650 #4 \$a Міфологія в літературі.
 - 650 #4 \$a Демонологія в літературі.
 - 650 #4 \$a Космос у мистецтві.
- ✘ Місце (географічний регіон) у творах, галузі, області і т.д.
- ✘ ПРИКЛАДИ
 - 650 #4 \$a Єгипет у Корані.
 - 650 #4 \$a Африка в масовій культурі.

РЕЛЯТОРИ (УТОЧНЕННЯ)

- ✘ Релятори (уточнення) додають біля заголовка у дужках, щоб розрізнити омоніми, пояснити незрозумілі чи двозначні вирази, уточнити місцезнаходження чого-небудь, означити географічну територію, до якої належить певна географічна одиниця, або ж визначити тип об'єкту.

ГЕОГРАФІЧНІ РЕЛЯТОРИ (УТОЧНЕННЯ)

× До географічних назв

651 #4 \$a Париж (Франція)

(Таке місто є і на території США)

651 #4 \$a Кам'янець-Подільський (Україна, Західна)

651 #4 \$a Ташкент (Узбекистан)

651 #4 \$a Варшава (Польща)

× До назв будівель

610 24 \$a Версаль (Франція)

610 24 \$a Лувр (Париж, Франція)

× До найменувань організацій

610 24 \$a Український Вільний Університет (Мюнхен, Німеччина)

610 24 \$a Прадо (Музей : Мадрид, Іспанія)

РЕЛЯТОРИ (УТОЧНЕННЯ) ЗАГАЛЬНОГО ТИПУ

✘ До географічних назв, назв будівель чи структур, коли не можна виразити географічним уточненням

✘ ПРИКЛАДИ

651 #4 \$a Татри (Гори)

651 #4 \$a Карпати (Гори)

651 #4 \$a Карпати (Регіон)

610 24 \$a Жінки за мир (Організація)

610 24 \$a Український історик (Журнал)

РЕЛЯТОРИ (УТОЧНЕННЯ) ЗАГАЛЬНОГО ТИПУ

✘ До назв давніх міст

(заповнюється поле 651 – географічна назва)

651 #4 \$a Троя (Античне місто)

651 #4 \$a Помпеї (Античне місто)

651 #4 \$a Ур (Давнє місто)

✘ До вигаданих місць (країни, місця, континенти і т.п.)

(заповнюється поле 650 - тематичний термін)

650 #4 \$a Місто сонця (Вигадане місце)

650 #4 \$a Атлантида (Вигадане місце)

РЕЛЯТОРИ (УТОЧНЕННЯ) ЗАГАЛЬНОГО ТИПУ

✘ До легендарних та літературних персонажів
(заповнюється поле 650 - тематичний термін)

650 #4 \$a Юпітер (Римський бог)

650 #4 \$a Бендер, Остап (Літературний персонаж)

✘ До ігор

650 #4 \$a Го (Гра)

650 #4 \$a Поло (Гра)

630 04 \$a Quake (Гра)

РЕЛЯТОРИ (УТОЧНЕННЯ) ЗАГАЛЬНОГО ТИПУ

✘ До комп'ютерних програм та мов програмування

630 04 \$a Word 97 (Комп'ютерна програма)

650 #4 \$a Pascal (Мова програмування)

✘ До телевізійних каналів та програм

630 04 \$a Самый умный (Телевізійна програма)

630 04 \$a Подробности (Телевізійна програма)

610 24 \$a ICTV (Телевізійний канал)

РЕЛЯТОРИ (УТОЧНЕННЯ) ЗАГАЛЬНОГО ТИПУ

- × До історичних подій

- × ПРИКЛАД

650 #4 \$а Коліївщина, Україна, 1768 (Селянське повстання)

УТОЧНЕННЯ, ЩОДО ГАЛУЗЕЙ НАУКИ, ТЕХНІКИ, ЗНАННЯ, РЕЛІГІЙ І Т.П., ЯКЩО ПРЕДМЕТ, ЯВИЩЕ ЧИ ПОНЯТТЯ ІСНУЄ, РОЗГЛЯДАЄТЬСЯ В ДЕКІЛЬКОХ З НИХ

- × 650 #4 \$a Модернізм (Естетика)
- × 650 #4 \$a Модернізм (Архітектура)
- × 650 #4 \$a Модернізм (Мистецтво)
- × 650 #4 \$a Модернізм (Література)
- × 650 #4 \$a Модернізм (Музика)

- × 650 #4 \$a Якість (Естетика)
- × 650 #4 \$a Якість (Філософія)

- × 650 #4 \$a Чудеса (Християнство)
- × 650 #4 \$a Чудеса (Буддизм)

- × 650 #4 \$a Видіння (Християнство)
- × 650 #4 \$a Зцілення (Християнство)

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ При складанні предметних заголовків перевага надається прямому порядку слів (сталій вираз, назва дисципліни, науки).

650 #4 \$a Всесвітня історія.

650 #4 \$a Порівняльна граматики.

650 #4 \$a Фізична хімія.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ У деяких фразах порядок слів змінюється, щоб узагальнити поняття (відкрити доступ до певного слова – іменника і, таким чином, зібрати саме під ним певні матеріали).

650 #4 \$a Бібліотеки, публічні.

650 #4 \$a Бібліотеки, технічні.

650 #4 \$a Вища освіта, медична.

650 #4 \$a Музичні театри, дитячі.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ Інвертовані заголовки найчастіше зустрічаються у темах творів, що стосуються культури та науки.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ При уточненні мови, національності, чи етнічної групи:

650 #4 \$a Мистецтво, американське.

650 #4 \$a Поети, українські.

650 #4 \$a Письменники, російські.

650 #4 \$a Музика, американська.

650 #4 \$a Соціально-побутовий роман, англійський.

- ✘ Виключення становлять заголовки, що позначають конкретні **МОВИ** та **ЛІТЕРАТУРИ**

650 #4 \$a Українська мова.

650 #4 \$a Англійська мова.

650 #4 \$a Українська література.

650 #4 \$a Французька література.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

✘ При уточненні типу викопних решток

650 #4 \$a Тварини, викопні.

650 #4 \$a Ґрунти, викопні.

650 #4 \$a Рослини, викопні.

✘ При позначенні сторін світу

650 #4 \$a Вітер, південно-східний.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

✘ При позначенні хронологічного періоду:

650 #4 \$a Філософія, антична.

650 #4 \$a Медицина, середньовічна.

650 #4 \$a Культура, середньовічна.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ При географічній назві, коли до неї входить слово, яке позначає географічний об'єкт:

651 #4 \$а Пасхи, острів.

651 #4 \$а Гомера, острів (Іспанія)

651 #4 \$а Лаптєвих, море.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ У іменах легендарних чи літературних персонажів і персонажів кінофільмів:

650 #4 \$a Бонд, Джеймс.

650 #4 \$a Бендер, Остап.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ При відображенні гіпотез, теорій, теорем, методів, задач, законів, реакцій і т.д. :

650 #4 \$a Дрейфу материків, гіпотеза.

650 #4 \$a Ймовірності, теорія.

650 #4 \$a Піфагора, теорема.

650 #4 \$a Відносності, теорія.

але

650 #4 \$a Спеціальна теорія відносності.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ При відображенні деяких нехарактерних зовнішніх ознак (величина, об'єм, форма, колір і т.д.)

650 #4 \$a Будівельні конструкції, легкі.

650 #4 \$a Будинки, висотні.

650 #4 \$a Художні фільми, чорно-білі.

650 #4 \$a Фотографія, кольорова.

650 #4 \$a Підприємства, малі.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ При відображенні фізичних властивостей та стану (твердий, рідкий, гарячий, сухий і т.д.)

650 #4 \$a Харчові продукти, рідкі.

650 #4 \$a Збагачення металів, мокре.

ІНВЕРТОВАНІ ЗАГОЛОВКИ

- ✘ При відображенні кількісних, просторових та часових ознак та відношень

650 #4 \$a Рослини, дворічні.

650 #4 \$a Музичні фестивалі, міжнародні.

650 #4 \$a Транзитні перевезення, міжнародні.

650 #4 \$a Освіта, безперервна.

650 #4 \$a Житло, тимчасове.